

Denizlerimizi ve Kıyılarımızı Koruyalım

Denizlerimiz ve kıyılarımız canlı çeşitliliği bakımından çok zengin yerler. Ancak günümüzde bu çeşitlilik azalma tehlikesiyle karşı karşıya. Bunun birçok nedeni var. Canlıların yaşam alanlarının bozulması, insan nüfusunun ve yerleşim alanlarının artması, yasadışı avlanma yapılması, kirlilik gibi. Tüm bu sorunlara çözüm bulmak, denizlerimizi ve kıyılarımızı korumak, canlı çeşitliliğinin sürmesini sağlamak amacıyla ülkemizde çok sayıda proje yürütülüyor. Bunlardan biri de çeşitli kuruluşların, bölgede yaşayan halkın da desteğiyle yaklaşık beş yıldır yürüttüğü "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi". Bu proje ülkemizde bulunan altı ayrı deniz ve kıyı koruma alanında yapılan çalışmaları kapsıyor. Bu çalışmalar arasında bu alanlardaki canlıların araştırılması ve izlenmesi, bu canlıların korunması için önlemler alınması, bazı bölgelerin balıkçılığa kapatılması, katı atıkların düzenli olarak toplanması, sıvı atıkların arıtılması ve eğitim etkinlikleri yer alıyor. Gelin bu proje kapsamındaki deniz ve kıyı koruma alanlarında yaşayan bazı canlı türlerini tanıyalım.

Alamy / Dijitalimaj

Muğla'nın Ortaca ilçesine bağlı Dalyan beldesinde bulunan Bozburun Tepesi'nden bir görünüm. Fotoğrafta sağda Sülüngür Gölü, solda Akdeniz görülüyor. Solda dikey olarak uzanan kumsal da İztuzu Kumsalı.

Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi'nin yürütüldüğü alanlardan beşi Özel Çevre Koruma Bölgesi, biriyse Tabiat Parkı. Bu alanlar Muğla, İzmir ve Balıkesir illerinde bulunan bazı ilçe ve beldeleri kapsıyor.

Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi
Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi
Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi
Foça Özel Çevre Koruma Bölgesi
Ayvalık Adaları Tabiat Parkı

Alamy / Dijitalimaj

İribaşlı deniz kaplumbağası dünyadaki ve ülkemizdeki birçok kumsalı üreme alanı olarak kullanıyor. Muğla'daki İztuzu, Çalış, Yanıklar ve Akgöl kumsalları gibi. Günümüzde iribaşlı deniz kaplumbağaları tehdit altında. Bu, onların yakın zamanda tükenme olasılıklarının yüksek olduğu anlamına geliyor. Bundan dolayı Fethiye-Göcek ve Köyceğiz-Dalyan özel çevre koruma bölgelerinde deniz kaplumbağalarını ve yaşam alanlarını korumaya yönelik çalışmalar yapılıyor.

Alamy / Dijitalimaj

Anadolu sığla ağacı dünyada yalnızca ülkemizde yaşayan bir ağaç türü. Muğla'nın ilçelerinden Fethiye, Köyceğiz, Milas ve Marmaris'te bu ağaç türünden oluşan ormanlar var. Bu ağacın yaşam alanı günümüzde daralmış durumda. Bu nedenle ağacın ve yetiştiği yerlerin korunması çok önemli. Anadolu sığla ağacı proje kapsamındaki Fethiye-Göcek, Köyceğiz-Dalyan, Datça-Bozburun ve Gökova özel çevre koruma bölgelerinde bulunuyor.

Alamy / Dijitalimaj

Datça hurması Anadolu'ya özgü tek palmiye türü. Ülkemizde en çok Muğla'nın ilçesi Datça'daki koylarda ve akarsu kıyılarında bulunan Datça hurması günümüzde az sayıda kalmış durumda. Bu nedenle Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Datça hurmasının korunmasına yönelik çalışmalar yapılıyor.

Alamy / Dijitalimaj

Bir deniz çayırı türü olan *Posidonia oceanica* Ege Denizi ve Akdeniz'e özgü bir sualtı bitkisi. Deniz çayırıları fotosentez yapıyor. Fotosentez sırasında karbondioksit kullanması nedeniyle küresel ısınmanın etkilerinin azalmasına katkıda bulunuyor. Ayrıca deniz çayırıları birçok canlı için beslenme, üreme ve barınma ortamı sağladığından da önemli. Deniz çayırıları proje kapsamında bulunan tüm deniz ve kıyı koruma alanlarında var.

Oxford Scientific / Louise Heusinkveld / Getty Türkiye

Susamurları dünyanın pek çok yerinde ve ülkemizde yaygın olarak yaşıyor. Ancak bu hayvanların sayısı giderek azalıyor. Bu da türün soyunun ileride tehlike altına girme olasılığının olduğu anlamına geliyor. Bu nedenle susamurlarının yaşam alanlarının korunması gerekiyor. Susamurları proje kapsamındaki Fethiye-Göcek, Köyceğiz-Dalyan, Datça-Bozburun ve Gökova özel çevre koruma bölgelerinde görülüyor.

WaterFrame / Borut Furlan / Getty Türkiye

Dünyanın birçok yerindeki denizlerde ve Akdeniz’de yaşayan orfoz tehdit altında olan bir balık türü. Yakın zamanda soyunun tükenme olasılığı yüksek olduğundan orfozların korunması gerekiyor. Proje kapsamındaki bazı alanlarda da balık türlerini korumak amacıyla balıkçılığa kısıtlamalar getiriliyor. Bu kısıtlamalar sayesinde balıklar üreyebiliyor ve gelişebiliyor. Böylece sayıları ve büyüklükleri artabiliyor. Örneğin Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi’nde balıkçılığa kısıtlama getirilen yerlerde orfozların sayısının ve büyüklüğünün eskiye göre önemli ölçüde arttığı saptanmış.

Alamy / Dijitalimaj

Akdeniz foku dünyada yalnızca Akdeniz’de ve Atlas Okyanusu’nun doğu kıyılarında yaşayan bir fok türü. Günümüzde tüm dünyada 600 kadar Akdeniz foku kaldığı, bunların yaklaşık 100’ünün de ülkemizin kıyılarında bulunduğu tahmin ediliyor. Günümüzde Akdeniz foklarının soyu tükenmek üzere. Akdeniz fokları proje kapsamındaki tüm deniz ve kıyı koruma alanlarında bulunuyor. Yaşam alanları daha çok Foça’da bulunan deniz mağaraları olan Akdeniz foklarının sayısı giderek azalıyor. Bu nedenle bu canlıların ve yaşam alanlarının korunması büyük önem taşıyor. Bölgedeki balıkçılar da türü ve kıyıları koruma çalışmalarına katkıda bulunuyor.

Alamy / Dijitalimaj

Kuzey Afrika’nın batı kıyılarında ve Akdeniz’de yaşayan ada martısı, soyu ileride tehlike altına girme olasılığı olan bir martı türü. Bu kuş türü ülkemizde proje kapsamındaki tüm deniz ve kıyı koruma alanlarında görülüyor. Tüm dünyada az sayıda bulunan ada martısının ve yaşam alanlarının korunması önem taşıyor.

Alamy / Dijitalimaj

Taş mercan yalnızca Ege Denizi ve Akdeniz’de bulunan bir mercan türü. Proje kapsamındaki Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun ve Gökova özel çevre koruma bölgeleriyle Ayvalık Adaları Tabiat Parkı’nda yaşıyor. Bu canlılar denizde yaşayan birçok canlı için yaşam alanı oluşturmaları açısından önem taşıyor.

Alamy / Dijitalimaj

İzmir yalıçapkını ülkemizdeki üç yalıçapkını türünden biri. Bu kuş dünyada Arabistan Yarımadası’nda, Asya’nın ve ülkemizin güneyinde görülüyor. Ülkemizde proje kapsamındaki Fethiye-Göcek ve Köyceğiz-Dalyan özel çevre koruma bölgelerinde bulunuyor. Sayısı giderek azaldığı için İzmir yalıçapkınının ve yaşam alanlarının korunması gerekiyor.

Türkiye’nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ortaklığında ve Küresel Çevre Fonu (GEF) mali desteğiyle gerçekleştiriliyor. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü projenin diğer ortakları arasında yer alıyor.